

Кульбіда С. В. (2018). Лінгводидактична модель формування жестомовної комунікативної компетенції глухих учнів. С. Кульбіда. Корекційно-реабілітаційна діяльність : стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (09 жовтня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. - С. 67 — 70.

УДК 376.15 (045)

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЖЕСТОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ГЛУХИХ УЧНІВ

Актуальність. Сучасна концепція двомовної освіти для нечуючих пропонує вивчення мови як відображення соціокультурної реальності, як феномену культури [5]. У цьому зв'язку супровідною метою навчання української мови та української жестової мови глухих учнів у навчальних закладах виявляється формування їхньої ЖКК [3, 4]. Нами було проведено експериментальне дослідження, під час якого було встановлено протиріччя між гострою необхідністю формування жестомовної комунікативної компетенції нечуючих учнів і відсутністю спеціальної методики для реалізації цієї мети на практичних заняттях з української мови та української жестової мови. Вирішенню цієї проблеми допомогло б створення ефективної узагальненої лінгводидактичної моделі двомовного навчального процесу.

Мета тез полягає в описі узагальненої лінгводидактичної моделі формування ЖКК глухих учнів та розкриттю її складових.

Виклад матеріалу. Враховуючи сучасні наукові погляди на процес педагогічного моделювання та створення методичних моделей (В. Гузєєв, О. Клименюк, О. Пехота, Г. Селевко, Л. Фрідман та ін.), під методичною моделлю ми будемо розуміти спрощений зразок об'єкта педагогічної практики, що зберігає лише його найсуттєвіші риси.

Методична модель, на наш погляд, має відповідати таким вимогам:

- об'єктивно окреслювати педагогічний процес;
- мати здатність замінити його певною мірою.

Кульбіда С. В. (2018). Лінгводидактична модель формування жестомовної комунікативної компетенції глухих учнів. С. Кульбіда. Корекційно-реабілітаційна діяльність : стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (09 жовтня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. - С. 67 — 70.

У нашому випадку об'єктом педагогічної практики є процес формування ЖКК глухих учнів (рис. 1).

Узагальнена модель формування ЖКК глухих учнів з активним використанням УЖМ у процесі двомовного навчання передбачає:

Теоретична складова		
Науково-методологічні підходи ОСОБИСТІСНИЙ, СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ, КОМПЕТЕНТІСНИЙ	принципи добору мовного, мовленнєвого, ілюстративного, відеоінформаційного матеріалу	Функції двомовного навчання

Модель 1	Модель 2	Модель 3	Модель 4	Модель 5	Модель 6	Модель 7
Пізнання оточуючого для отримання досвіду	Накопичення мовленнєвого досвіду з різних видів текстів	Розвиток інформаційної зацікавленості і планування	Розвиток діалогічного мовлення	Членство у лінгвальній спільноті	Мова спільноти глухих	Культура спільноти глухих

Методична (процесуальна) складова				
<u>Стратегії в отриманні компетентнісного досвіду:</u> когнітивні, метакогнітивні, соціально-емоційні інтерактивні, перекладацькі. Загальні стратегії вивчення мови	Орієнтовна тематика в отриманні компетентнісного досвіду двох спільнот і двох культур. Орієнтовна тематика в отриманні компетентнісного досвіду щодо історичних і сучасних елементів культури глухих.	<u>Двомовні методи</u> • пояснювально-ілюстративний • репродуктивний • частково-пошуковий • стимулювання навчальної діяльності • контролю і самоконтролю • інтерактивне навчання	<u>форми</u> моделювання життєвих ситуацій роліві, сюжетні ігри дискусії тренінги робота в парах, групах спільне вирішення проблем, ситуацій тощо.	<u>засоби</u> мовлення вчителів і учнів дидактичні матеріали телепередачі відеозаписи комп'ютерні програми <u>критерії відбору мовленнєвого матеріалу</u>

Кульбіда С. В. (2018). Лінгводидактична модель формування жестомовної комунікативної компетенції глухих учнів. С. Кульбіда. Корекційно-реабілітаційна діяльність : стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (09 жовтня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. - С. 67 — 70.

Результативна складова

Підготовчий, 1-3 класи	4-9	10-12
Знання, уміння, навички всіх моделей — основа ЖКК		
Рівні опанування ЖК компетенцій МОВНОЮ ОСОБИСТІСТЮ (високий, достатній, початковий, низький)		

Рис 1. Узагальнена лінгводидактична модель формування ЖКК

На схемі представлено структурно-змістовні елементи моделі формування ЖКК глухих учнів у процесі навчання української та української жестової мови. Всі елементи в комплексі спрямовані на формування поступових рівнів ЖКК, як інтегрованого якісного утворення міжкультурної мовної особистості глухого учня [1,4].

Окрім зазначеного, поступове і системне формування ЖКК має чотири складники: загальноосвітній, практичний, виховний та розвивальний.

Сутність загальноосвітнього складника полягає у використанні української мови як другої для підвищення загальної культури глухих учнів, розширення їхнього світогляду шляхом формування міжкультурної мовної особистості. Для цього необхідно надавати знання про соціокультурні норми життєдіяльності, загальнолюдські українські національні цінності, традиції, спосіб повсякденного життя, зразки комунікативної поведінки тощо.

Практичний складник має спрямовувати на формування вмінь та навичок спілкування в соціокультурній сфері, що забезпечує та стимулює процес пізнання особливостей жестової та української культури через вивчення УЖМ заходів країнознавчого змісту, націлених на співпрацю та міжкультурну комунікацію з урахуванням інтересів та можливостей глухих учнів).

Розвивальний складник реалізується шляхом сприяння отриманню глухими учнями досвіду міжкультурної (чуючих і глухих) комунікації, розвитку

Кульбіда С. В. (2018). Лінгводидактична модель формування жестомовної комунікативної компетенції глухих учнів. С. Кульбіда. Корекційно-реабілітаційна діяльність : стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (09 жовтня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. - С. 67 — 70.

відповідних поведінкових реакцій в умовах міжкультурного спілкування з урахуванням сформованої ціннісної системи особистих переконань міжкультурної мовної особистості, а також шляхом розвитку їхніх творчих та навчально-пошукових здібностей. На цьому рівні відбувається формування ЖКК на основі методичних одиниць – навчальних відеотекстів і діалогічних єдностей.

Висновки. Створення і представлення узагальненої лінгводидактичної моделі ЖКК глухих учнів ґрунтується на сучасних положеннях соціокультурного і компетентнісного підходів з урахуванням методологічних, методичних і результативних складових.

Список використаних джерел.

1. Сучасне оновлення українського соціокультурного простору. С.Кульбіда. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (18 квітня 2018 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 26-30. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>
2. Кульбіда С. В. Формування жестомовної комунікативної компетенції – від розуміння до застосування / С. В. Кульбіда // Особлива дитина : навчання і виховання. – 2016. – № 1/77. – С. 15 – 29. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/707090/>
3. Проект концепції жестової мови в Україні. Дефектологія. - № 3. – 2009. – С. 3 – 7. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/706187/>
4. Kulbida S. (2017). The Steps Ukrainian science in the Study and popularization the Ukrainian Sign Language / Svitlana Kulbida / Issues of upbringing and teaching in the context of modern conditions of objective complication of the person's social adaptation processes. – Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the CXXXVIII International Research and Practice Conference and I stage of the Championship in Psychology and Educational sciences (London, February 9 - February 15, 2017). - S. 26 – 28. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/706729/>
5. Kulbida S. (2018). Itroduction features of bilingual Education of deaf People in Ukraine. - Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації: матеріали конференції. - Київ, 22 березня 2018 року. – К., 2018. – С. 140 -150. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/710550/>